

Inspiratieboek
Groot Hoornwerk
alleen ga je sneller, samen kom je verder

juni 2013

**Royal
HaskoningDHV**
Enhancing Society Together

In opdracht van:
Laarberg
REGIONAAL BEDRIJVENPARK

Voorwoord

Voor u ligt het inspiratieboek Groot Hoornwerk. Dit inspiratieboek is een verdiepingsslag van het Masterplan Regionaal Bedrijvenpark Laarberg en het Beeldkwaliteitsplan Regionaal Bedrijvenpark Laarberg. Het Groot Hoornwerk vormt het beeldmerk, de entree van bedrijvenpark Laarberg, en het maakt onderdeel uit van de Verbindingszone. Het beeldmerk krijgt een duurzame uitstraling. Duurzaamheid in de vorm van het ontwerp, in de vorm van energie en in de vorm van het proces. Het zwaartepunt van duurzaamheid kan in verschillende stadia naar realisatie veranderen. Duurzaamheid voor het Groot Hoornwerk is in de fase van de ontwikkeling terug te vinden in tijdelijkheid, flexibiliteit, cultuurhistorie, materiaalkeuze, mogelijkheden voor energie-opwekking en het verbinden van ondernemers, burgers, onderwijs en overheid.

In het Masterplan is het bedrijvenpark onderverdeeld in een aantal zones. De entree van Laarberg waar het Groot Hoornwerk ligt is onderdeel van de Verbindingszone. Het Groot Hoornwerk maakte onderdeel uit van de Grolse Linie, een aanvalslinie die Frederik Hendrik in 1627 voor het eerst gebruikte om Grolle in de Tachtigjarige oorlog van de Spanjaarden te ontzetten. Het Groot Hoornwerk bestaat uit 2 halve bastions en bewaakte de weg naar Eibergen.

Het doel van dit document is om toekomstige ondernemers en andere belanghebbenden te inspireren en interesseren. De beelden die getoond worden in dit document zijn ter inspiratie en passen binnen de kaders die zijn gesteld aan het Masterplan en beeldkwaliteitsplan¹. Het document geeft voor zowel het Masterplan als het beeldkwaliteitsplan richting aan de ontwikkeling. Het ontwerp voor het Groot Hoornwerk is opgesteld op basis van de beschikbare gegevens qua ligging en afmetingen (Resten van de Circumvallatielinie uit 1627, *proefsleuvenonderzoek in het plangebied te Groenlo*).

Afbeelding 1: 't Groot Hoornwerk en de redoute op de kaart van Blaeu (1627)

Inhoudsopgave

- Context
 - Groot Hoornwerk als groeibriljant
- Kader
- Inspiratie
 - Ontwikkelingsfase 1
 - Aansluiting N18 - Laarberg
 - Ontwikkelingsfase 2 en verder
 - Materialisering openbare ruimte
- Proces

De Grolse Linie was een belangrijk onderdeel van het Beleg van Grol (Groenlo) in 1627 door Frederik Hendrik. De verovering van 'die starcke stad Grol'; in de zomer van 1627, was een strategisch hoogstandje. De basis van de roem die prins Frederik Hendrik als bevelhebber zou gaan vergaren en die hem uiteindelijk de bijnaam 'de Stedendwinger' zou brengen, was hiermee gelegd.

Voor het eerst in de geschiedenis van de Tachtigjarige Oorlog werd voor de verovering van een stad, een volledige insluitingslinie (Grolse Linie) om een vesting aangelegd. Later (bijvoorbeeld bij de belegering van 's-Hertogenbosch) gebeurde dit vaker.

Afbeelding 2 't Groot Hoornwerck als cropmak in de zomer van 2003 (foto Martin Grevers, Eibergen)

Context

Groot Hoornwerk als groeibriljant

Het Masterplan Regionaal Bedrijvenpark Laarberg is verdeeld in een aantal zones. Het Groot Hoornwerk ligt in de Verbindingszone². Een zone waar letterlijk een verbinding wordt gecreëerd tussen het reguliere bedrijventerrein en het Biobased Transitiepark; waar een verbinding ligt in de vorm van een weg tussen de voordeur (N18) en de achterdeur (Deventer Kunstweg), maar ook een verbinding tussen de historie, een aanvalslinie (Grolse Linie 1627) en de toekomstige innovaties die zichtbaar geëtaleerd gaan worden. Het is een groen-blauwe zone waar het Groot Hoornwerk in ligt, gelegen nabij de entree vanaf de N 18. Op het Groot Hoornwerk kunnen ondernemers, burgers, onderwijs en overheid letterlijk verbindingen tot stand brengen.

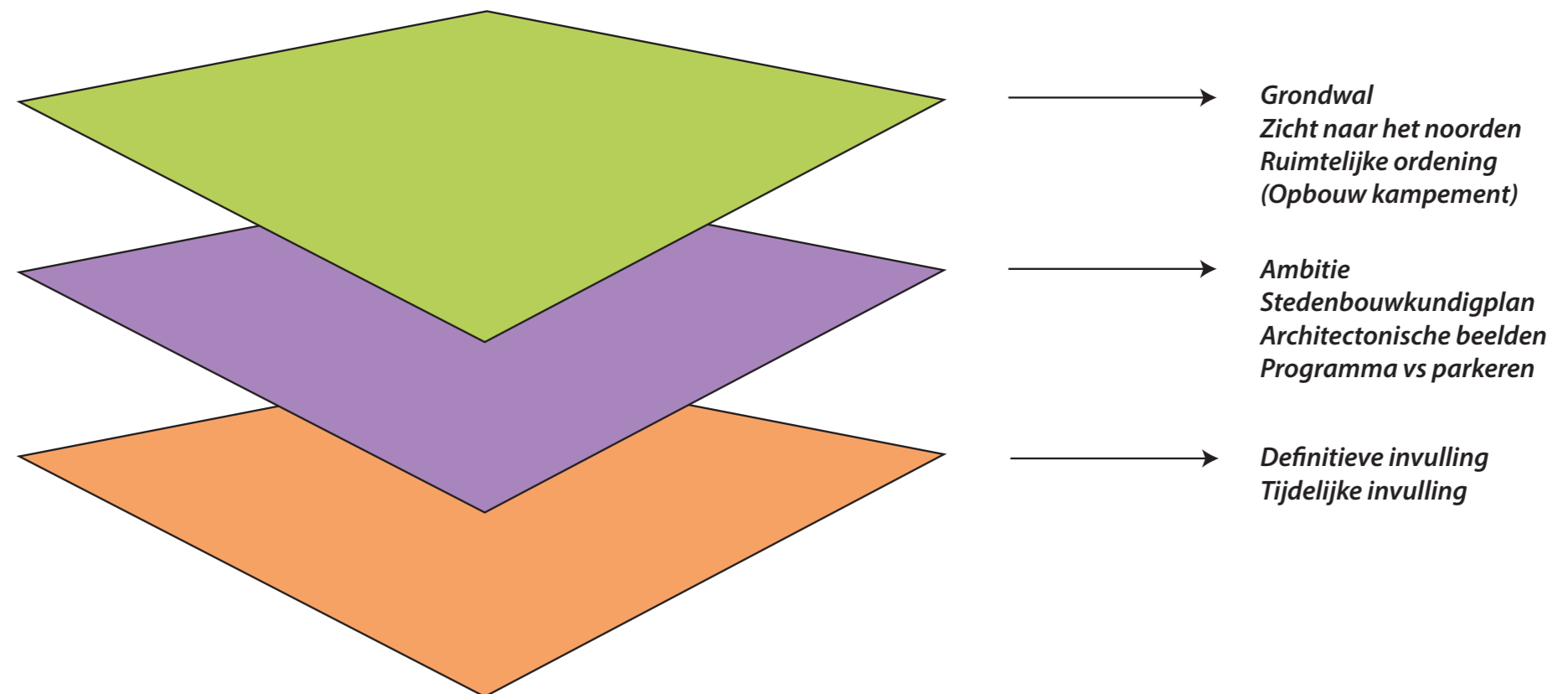
Het Groot Hoornwerk vormt de voordeur van het Regionaal Bedrijvenpark Laarberg. Het is een plek waar cultuurhistorie, innovatie, kennis en andere functies met elkaar worden verbonden. Cultuurhistorie in de vorm van het Groot Hoornwerk en innovatie, kennis en andere functies in de vorm van bebouwing en mensen die er werken en/of op bezoek komen.

Voor het Groot Hoornwerk is een ontwikkelingsstrategie opgesteld. Deze ontwikkelingsstrategie is opgesteld om de entree van Laarberg vorm te geven en de ruimtelijke context in beeld te brengen voor toekomstige ondernemers op het Groot Hoornwerk. Deze ontwikkelingsstrategie is opgebouwd uit 3 lagen:

- Cultuurhistorie (historische waarde) & Flexibiliteit
- Programma & beeld
- Groeiproces

Afbeelding 3 Ontwikkelingsstrategie

GROOT HOORNWERK als Van eindbeeld naar ontwikkelingsstrategie

Cultuurhistorie en Flexibiliteit

Van historie naar toekomst

Voor de vormtaal, de kenmerken van de omgeving en de ruimtelijke ordening van het Groot Hoornwerk wordt sterk teruggegrepen naar het verleden.

Samen vormen ze de ruimtelijke context waarbinnen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt.

Bij de belegeringen van Grolle in 1595, 1597 en 1606 bleek het gebied ten noorden van Groenlo steeds te moerassig en moeilijk toegankelijk te zijn. In 1627 verwachtte Frederik Hendrik bij zijn voorbereidingen aan die zijde van de linie weinig problemen.

Bij aankomst voor Grolle bleek het heidegebied echter te droog te zijn en daardoor bijzonder goed toegankelijk voor een grote troep ruiters. Om die reden heeft Frederik Hendrik besloten een tweede wal aan te leggen. Binnen de linie werd onder andere het Groot Hoornwerk aangelegd.

Het Groot Hoornwerk was een verdedigingswerk en tevens uitkijkpost en diende waarschijnlijk ter bewaking van de weg naar Eibergen. Het Groot Hoornwerk is opgebouwd uit 2 halve bastions met daartussen een courtine³. Het geheel is omringd met een grondwal met aan de zuidzijde een smalle doorgang om op het binnenterrein te komen (Archeodient, 2012).

De vorm van het Groot Hoornwerk wordt teruggebracht door middel van een grondwal. Een ander belangrijk kenmerk van de plek is de openheid ten noorden van het Groot Hoornwerk. De ligging van het Groot Hoornwerk is een logische; in 1627 kon men ver wegkijken om eventuele aanvallen van vijanden vanuit de rug aan te zien komen. Deze openheid wordt zichtbaar gemaakt door één transparant gebouw door de grondwal te schuiven waar de 2 bastions met de courtine worden verbonden.

Het orthogonale ordeningsprincipe van de toenmalige tenten wordt teruggebracht in de vorm van bebouwing binnen de grondwal. Om ruimtelijkheid en 'lucht' te creëren voor ontwikkelingen zal een centrale ruimte vrij blijven van bebouwing. Rondom deze ruimte kunnen de verschillende ontwikkelingen plaatsvinden.

Programma & beeld

Van ambitie naar realisatie

Waar Cultuurhistorie & flexibiliteit voornamelijk kaderscheppend is, geeft programma & beeld invulling aan de ruimte binnen de grondwallen van het Groot Hoornwerk. Vragen als welk beeld heeft men voor ogen (architectuur, eenheid in bebouwing, korrelgrootte, massa, etc.), welk soort programma kan invulling geven aan het Groot Hoornwerk, de markt vraag en hoe kan het bestemd worden, staan hier centraal. Voor het beeld en de uitstraling van het Groot Hoornwerk is door middel van het Beeldkwaliteitsplan Regionaal Bedrijvenpark Laarberg een kader geschept. Dit kader zal in het volgende hoofdstuk worden toegelicht en toegespitst.

Groeiproces

Van tijdelijkheid naar definitief

Gezien de economische tijd waarin Nederland op dit moment verkeert, zal de realisatie van de gehele ontwikkeling Groot Hoornwerk een proces van jaren zijn. Een definitieve invulling zal mogelijk vooraf worden gegaan door een tijdelijke invulling.

De grondwallen, het Biobased Innovation Center Achterhoek (BIC Achterhoek) annex vergadercentrum en de inrichting van de middenruimte worden tijdens ontwikkelingsfase 1 gerealiseerd. Het BIC Achterhoek is het gebouw dat door de grondwal wordt geschoven.

De middenruimte krijgt een combinatie van definitieve en tijdelijke aard. De tijdelijke invulling van de middenruimte in de vorm van bomen in plantbakken als exposure voor bijvoorbeeld een kwekerij in de omgeving of bijvoorbeeld de tijdelijke plaatsing van bomen die te zijner tijd elders in het plangebied hun plek krijgen en tijdelijke parkeervoorziening. De bestrating zal de definitieve invulling krijgen.

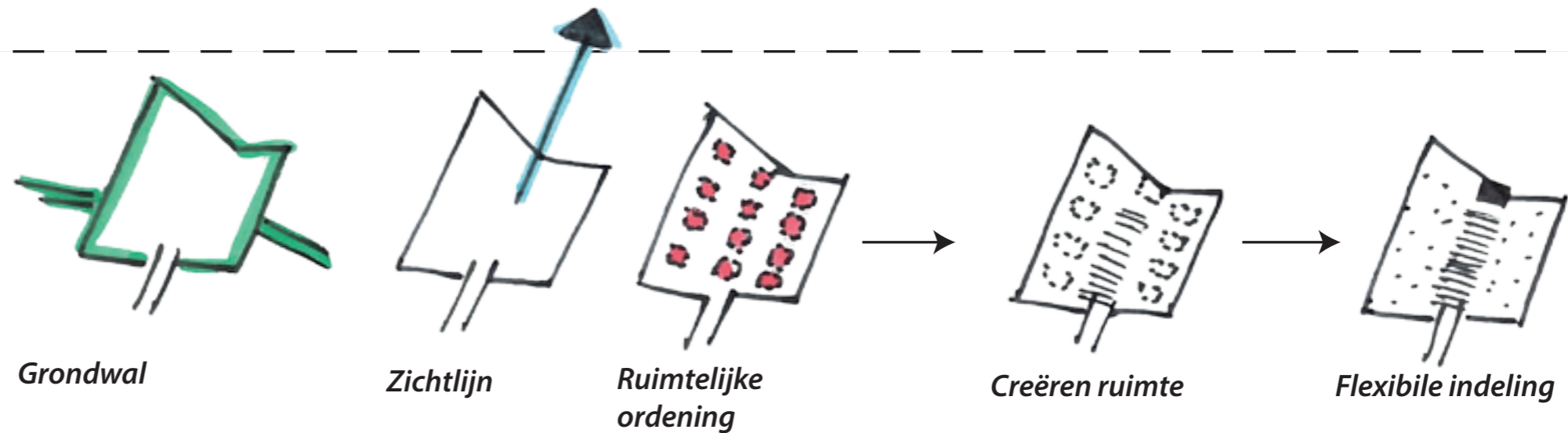
De gronden links en rechts van de middenruimte zullen in ontwikkelingsfase 1 ingezaaid worden met gras. Deze tijdelijke invulling van gras zorgt enerzijds voor een natuurlijk en verzorgd beeld en anderzijds biedt het kansen om bijvoorbeeld groepen (scouting) te laten overnachten op het Groot Hoornwerk, als tijdelijke locatie voor expositie van innovatieve en duurzame producten/processen of als tijdelijke proeflocatie voor duurzame energieopwekking. In de volgende ontwikkelingsfasen zullen graszones ingevuld worden met bebouwing met bijhorende noodzakelijke parkeerplaatsen. De architectuur en materialisering van het BIC Achterhoek zal daarbij de toon zetten voor de toekomstige ontwikkelingen op het Groot Hoornwerk.

³: COURTINE: DEEL VAN EEN VESTINGWAL OF -MUUR, GELEGEN TUSSEN TWEE RONDELEN OF BASTIONS

Van historie naar toekomst

't Groot Hoornwerck als cropmark in de zomer van 2003 (foto Martin Grevers, Eibergen)

Van ambitie naar realisatie

Eenheid in bebouwing
Korrelgrootte / Massa

Materialisering

Nadenken over
Bestemmingsplan

Programma versus parkeren

Biobased Innovation Center Achterhoek
Fast Food
Restaurant
Motel
etc.

Biobased point (dependance)
Vergadercentrum
Centrum voor duurzaamheid
Centrum voor de Grolse Linie 1627
Educatie
Expositie
etc.

Van tijdelijkheid naar definitief

Stap1

Definitief: Grondwal, Biobased Innovation Center Achterhoek annex vergadercentrum. Inrichting middenruimte.

Tijdelijke invulling: zijden inzaaien met gras.
Mogelijkheden om groepen te laten overnachten (scouting),
buitenruimte voor expositie, tijdelijke locatie als etalage voor 21e eeuwse ontwikkeling.

Vervolgstappen

De graszones worden ingevuld door bebouwing en parkeren die passend is bij plek.

Kader

In het vorige hoofdstuk is de context toegelicht op basis van een ontwikkelingsstrategie met aandacht voor cultuurhistorie, flexibiliteit, mogelijk programma en het proces.

In dit hoofdstuk worden de ruimtelijke kaders neergezet. Het geheel is een doorvertaling en past binnen de kaders van het Beeldkwaliteitsplan Regionaal Bedrijvenpark Laarberg (23 oktober 2012) en het Masterplan Regionaal Bedrijvenpark Laarberg (23 oktober 2012).

Allereerst zal puntsgewijs de historische opbouw worden neergezet en daarna de nieuwe opbouw van het Groot Hoornwerk met bijbehorende eisen.

Historische opbouw Groot Hoornwerk

- grondwal met smalle opening aan zuidzijde;
- ordeningspatroon van tenten in het Groot Hoornwerk;
- openheid rondom het Groot Hoornwerk.

Nieuwe opbouw Groot Hoornwerk

De opbouw van het nieuwe Groot Hoornwerk is grofweg onder te verdelen in:

- vormtaal grondwallen;
- openheid;
- ruimtelijke ordening.

Het Groot Hoornwerk

Vormtaal grondwallen

De twee halve bastions met de daartussen gelegen courtine worden qua contour teruggebracht. Het geheel wordt vormgegeven met 3 meter hoge grondwallen met scherpe taluds. Hiermee worden de historische contouren gewaarborgd en krijgt het een prominente plek bij de entree van de Laarberg.

Om de historische waarden te respecteren zal er niet worden

gebouwd op de grondwallen. Er zal juist afstand worden gehouden van grondwallen. In het onderdeel ruimtelijke ordening zal daar verder op ingegaan worden. Op één locatie wordt een uitzondering gemaakt. Dat is de locatie waar aan de noordzijde de 2 halve bastions bij elkaar komen. In het volgende onderdeel openheid zal daar verder op ingegaan worden.

Doordat er niet gebouwd gaat worden op de grondwallen is er de mogelijkheid voor een wandelroute over de grondwallen.

Openheid

De openheid van het gebied rondom Groot Hoornwerk is één van de historische kenmerken. De openheid wordt gewaarborgd door de openheid in de Verbindingszone met haar groene karakter. Aan de noordzijde van het Groot Hoornwerk is deze ruimtelijke kwaliteit nog steeds aanwezig. Om deze openheid ook van binnenuit het Groot Hoornwerk te kunnen ervaren en deze kwaliteit te benutten wordt er een gebouw door de grondwallen geschoven welke een venster vormt richting het open landschap. De breedte van het gebouw komt overeen met de grenzen van het bastion en ligt daarmee vast. De lengte van het gebouw is afhankelijk van de vraag van de markt.

Ruimtelijke ordening

Op het binnenterrein stonden vroeger tenten voor de soldaten. De nieuwe bebouwing zijn de tenten van vroeger. Orthogonale ordening van gebouwen aan de linker en rechterzijde.

Waar de grondwal met haar contour de relatie schept met zijn/haar omgeving zal de bebouwing juist aansluiten op de menselijke maat en schaal van het binnenterrein. Anders gezegd; naar de omgeving toe zijn de gebouwen

ondergeschikt aan het grondlichaam. Op het binnenterrein vormen de gebouwen de wanden van het centrale plein. Een plein als centrale plek waaromheen de verschillende ontwikkelingen plaats gaan vinden. Functioneel is er ook een noodzaak om voor bijvoorbeeld goede verkeersafwikkeling te zorgen (denk hierbij aan bevoorrading). Aan de noordzijde wordt de wand gevormd door het gebouw dat door de grondwal steekt. Dit gebouw vormt het venster naar het landschap.

Onderstaand een opsomming van de eisen die voortkomen uit de historische waarden. Het geheel is een doorvertaling van en/of aanvulling op de beeldkwaliteitseisen die zijn beschreven in het Beeldkwaliteitsplan Regionaal bedrijvenpark Laarberg van 23 oktober 2012.

Eisen Groot Hoornwerk

Groenlichaam Groot Hoornwerk

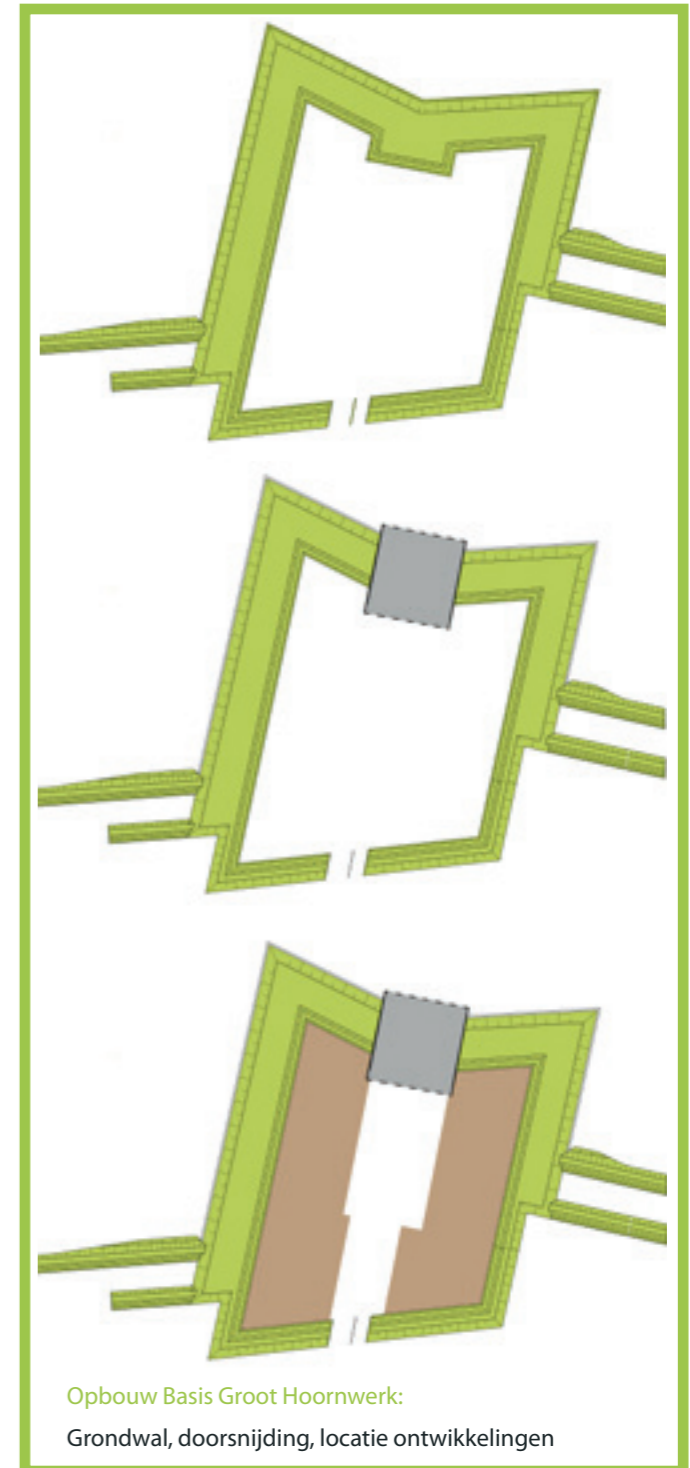
- volgt contouren volgens archeologische vondsten Groot Hoornwerk;
- grondwal 3 meter hoog ten opzichte van maaiveld
- scherpe taluds (1:1);
- bebouwing 4 meter los van grondwal, uitzondering is het gebouw aan de noordzijde dat door de grondwal steekt.

Openheid

- 1 gebouw door grondwal ter plaatse waar de 2 bastions elkaar raken;
- gebouw is venster naar buitengebied (transparant).

Ruimtelijke ordening

- voor de ordening ligt de historie ten grondslag (zie hoofdstuk ruimtelijke context);

Opbouw Basis Groot Hoornwerk:
Grondwal, doorsnijding, locatie ontwikkelingen

Afbeelding 5 opbouw basis Groot Hoornwerk

- de gebouwen vormen de tenten binnen het Groot Hoornwerk; ondergeschikt aan de vormen van het groenlichaam;
- voor goede stedenbouwkundige samenhang wordt de hoofdrichting(orthogonaal) van de gebouwen vastgelegd;
- de hoofdrichting van de gebouwen koppelen aan het plein;
- samenhang in de basisvormen van de bebouwing; Basisvormen vastleggen door te werken met orthogonale grondoppervlaktes met hoeken van 90°. De grondoppervlaktes hoeven daarmee niet vierkant te zijn, maar het gebouw kan uit meerdere samengestelde vormen bestaan. De orthogonale basisvormen sluiten aan bij het groter geheel van het Groot Hoornwerk;
- de parkeervoorzieningen worden op uitgeefbaar terrein opgelost.

Plein

- een gezamenlijke centrale middenruimte waar de omliggende gebouwen op georiënteerd zijn;
- plein biedt voldoende ruimte voor keren van kleine vrachtwagens ten behoeve van laden en lossen;
- Menselijke maat en schaal in openbare ruimte.

Uit het beeldkwaliteitsplan Regionaal Bedrijvenpark Laarberg:

Eisen Groot Hoornwerk

Het Groot Hoornwerk vormt het herkenningspunt als entree van Laarberg. Het Groot Hoornwerk wordt vormgegeven door middel van een grondwal. Scherpe taluds geven de contouren weer van het historische aanvalswerk. Voor de

ruimtelijke ordening van de bebouwing ligt de historie ten grondslag. Deze ordening komt terug in de locatie, de massa/korrelgrootte en samenhang in architectuur van de bebouwing.

Voor de bebouwing geldt dat deze eenzijdige oriëntatie dient te hebben en dat de opslag van materiaal uit het zicht staat. De bebouwing bestaat uit één basismateriaal van een natuurlijke materiaalsoort. Binnen de grondwal zal 4 meter of meer van deze grondwal worden gebouwd. Dit om de grondwal en cultuurhistorie tot zijn recht te laten komen. De uitzondering hierop is een gebouw dat de grondwal aan de noordzijde doorsnijdt. De kleur van de bebouwing bestaat uit aardse tinten.

De bebouwing ligt deels verscholen achter de grondwal. Voor de zichtbaarheid en voldoende massa zal er in waarschijnlijk 2 bouwlagen gebouwd dienen te worden met een maximale hoogte van 8 meter. Uitzondering hierop is het BIC Achterhoek. Hekwerken zijn op het Groot Hoornwerk niet toegestaan.

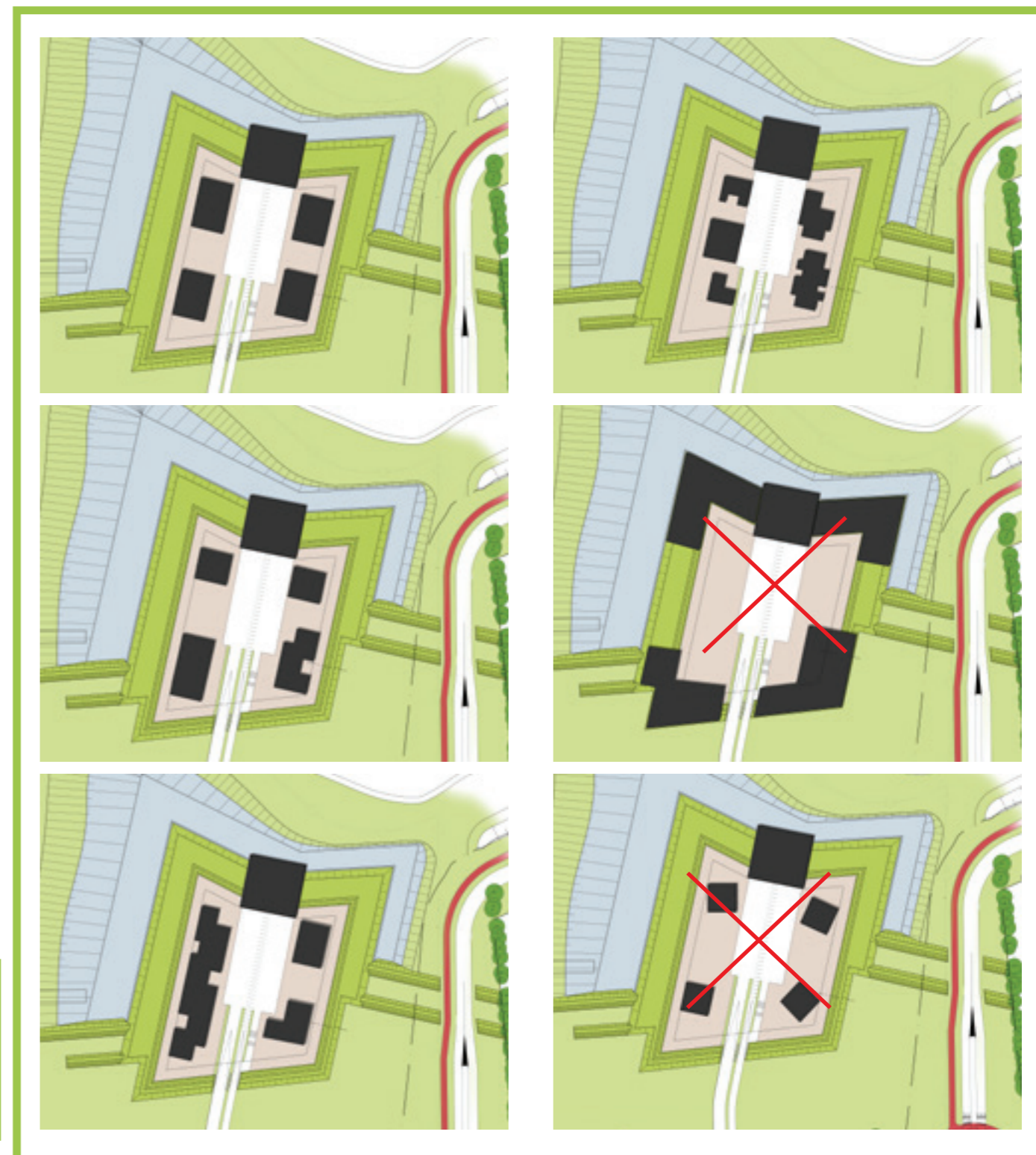
Wensen Groot Hoornwerk

Voor het Groot Hoornwerk is de wens om het laden en lossen uit het beeld te hebben. Daarnaast is er een voorkeur van materialisering van glas, hout, cortenstaal en zoveel mogelijk biobased materialen.

De opsomming van de eisen zijn terug te vinden in het Beeldkwaliteitsplan Regionaal Bedrijvenpark Laarberg van 23 oktober 2012.

Toelichting afbeeldingen

In de afbeeldingen zijn suggesties weergegeven van verschillende mogelijke invulling met bebouwd programma in een orthogonaal patroon. De invulling varieert van veel meerdere panden tot wat grotere panden. De 2 laatste varianten geeft aan wat niet is toegestaan; Bouwen op de grondwallen en basisvormen niet parallel aan de grondwallen.

Afbeelding 6 suggestie (on)mogelijke invullingen Groot Hoornwerk

Inspiratie

Ontwikkelingsfase 1

In ontwikkelingsfase 1 van het Groot Hoornwerk worden de grondwallen (groenlichamen) van het Groot Hoornwerk, inclusief de aanzetten van de dubbele linie en het BIC Achterhoek met bijbehorende middenruimte aangelegd. De grondwallen worden vormgegeven door middel van scherpe taluds (1:1) met een begroeiing van (natuurlijk) gras. Aan de noordzijde van de Grolse Linie komt permanent water rondom het Groot Hoornwerk. Enerzijds om het ruimtelijke beeld van het Groot Hoornwerk te versterken, anderzijds dient het als bluslocatie en waterbergingsvoorziening van het Regionaal Bedrijvenpark Laarberg.

De grondwal van het Groot Hoornwerk is als volgt opgebouwd (van buiten naar binnen); vanaf het huidige maaiveld met een talud 1:1 tot een hoogte van 3 meter, de bovenzijde varieert in breedte. Aan de binnenzijde heeft het talud een helling van 1:1 en een hoogteverschil van 1,2 meter vanaf de kruin. De 1,2 meter is een bewuste keuze om zicht te hebben van het Groot Hoornwerk op de omgeving. Deze verlaging van 1,2 meter wordt opgevolgd door een 1,5 meter brede zone voor een (in)formeel wandelpad. Daarna zal het talud 1:1 nog 0,8 meter zakken. De hoogte van het binnenterrein van het Groot Hoornwerk zal op 1,0 meter komen te liggen ten opzichte van het terrein rondom het Groot Hoornwerk.

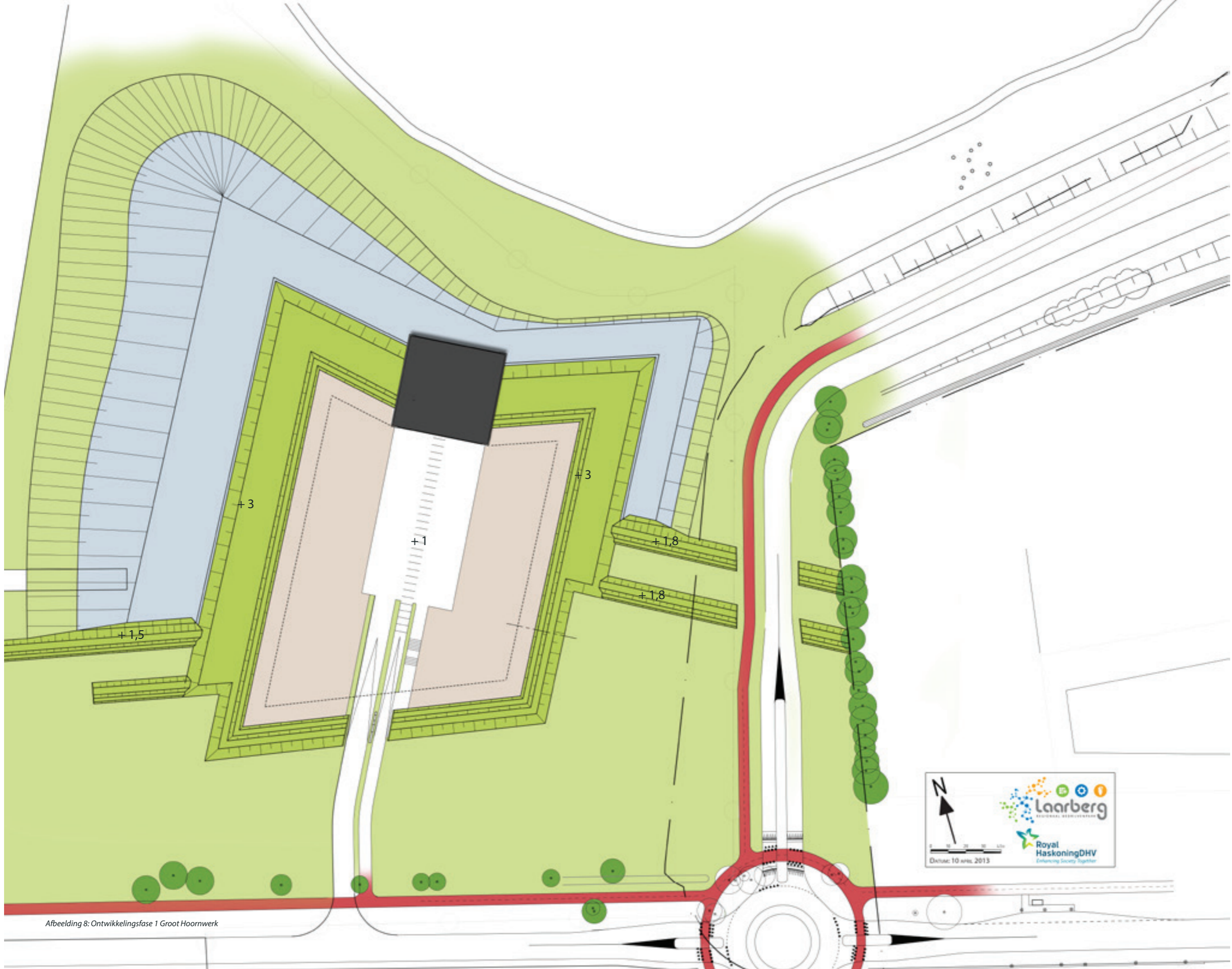
De bebouwing zal op ca. 1,5 meter boven huidige maaiveld worden gebouwd, voor de zichtbaarheid van de bebouwing op het Groot Hoornwerk en de zichtbaarheid vanaf de bebouwing op de omgeving.

Het BIC Achterhoek doorsnijdt als enige gebouw de grondwal. Deze doorsnijding biedt prachtige kansen om het uitzicht richting het noorden te beleven vanuit het BIC Achterhoek. In de doorsnede C-C is indicatief weergegeven hoe hier het BIC Achterhoek de grondwal doorsnijdt en hoe een zichtrelatie wordt bereikt richting het noorden. De menselijke maat en schaal is een belangrijk aspect om

Het Groot Hoornwerk goed te kunnen laten functioneren en de centrale ruimte binnen de grondwal een prettige sfeer te geven. Om dit te bereiken kan de middenruimte een inrichting krijgen door middel van bomen in bakken. Het parkeren gebeurt in deze eerste fase op de middenruimte. Deze situatie is van tijdelijke aard. In de volgende ontwikkelingsfase zal het parkeren plaats gaan vinden in de nu nog groene zones.

Afbeelding 7 Sfeerimpressies architectuur BIC Achterhoek

Afbeelding 8: Ontwikkelingsfase 1 Groot Hoornwerk

Grondwallen Entree

Ter plaatse van de aansluiting op Laarberg doorsnijden de afrit en het fietspad de dubbele linie. Deze linie vormt samen met het Groot Hoornwerk de entree van Laarberg. De dubbele linie zal door middel van 2 grondwallen van 1,8 meter hoog worden vormgegeven. Ter plaatse van de doorsnijdingen worden de grondlichamen vormgegeven door middel van cortenstaal.

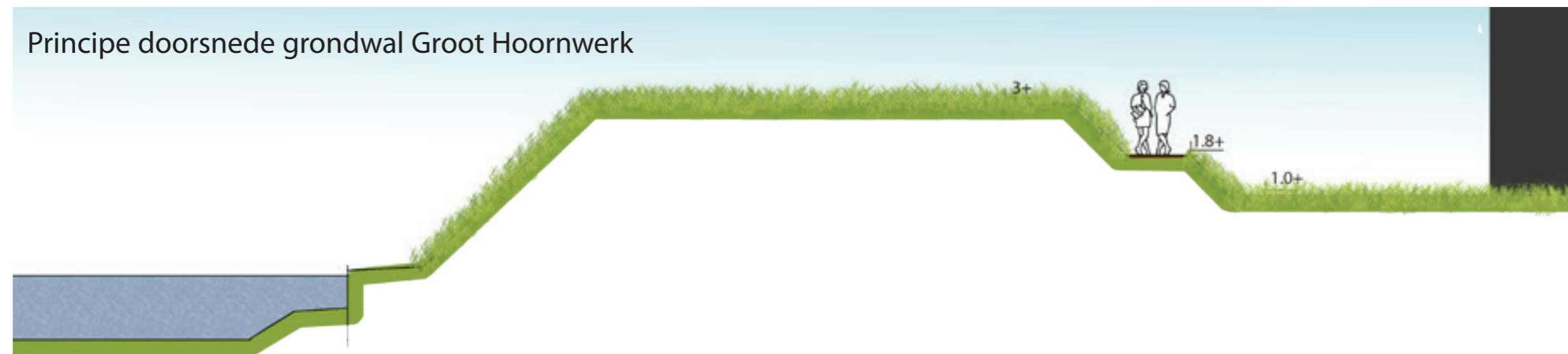
In de afbeelding 10 zijn een aantal licht bruine locaties aangegeven. Dit zijn de ontgravingen van de toenmalige grachten. De nieuwe grondwallen worden op de toenmalige grachten gelegd om de archeologische waarde te waarborgen.

Grondwallen Linie

Ter plaatse van Laarberg is vroeger een dubbele Linie aangelegd. Twee grondlichamen met daartussen water. Waar de Linie aansluit op het Groot Hoornwerk zal een dubbele linie in de vorm van een grondwallen worden aangelegd. Eén grondlichaam gaat onderdeel uitmaken van een doorlopende grondwal, de tweede geeft een aanzet van dat er ooit een dubbele heeft gelopen.

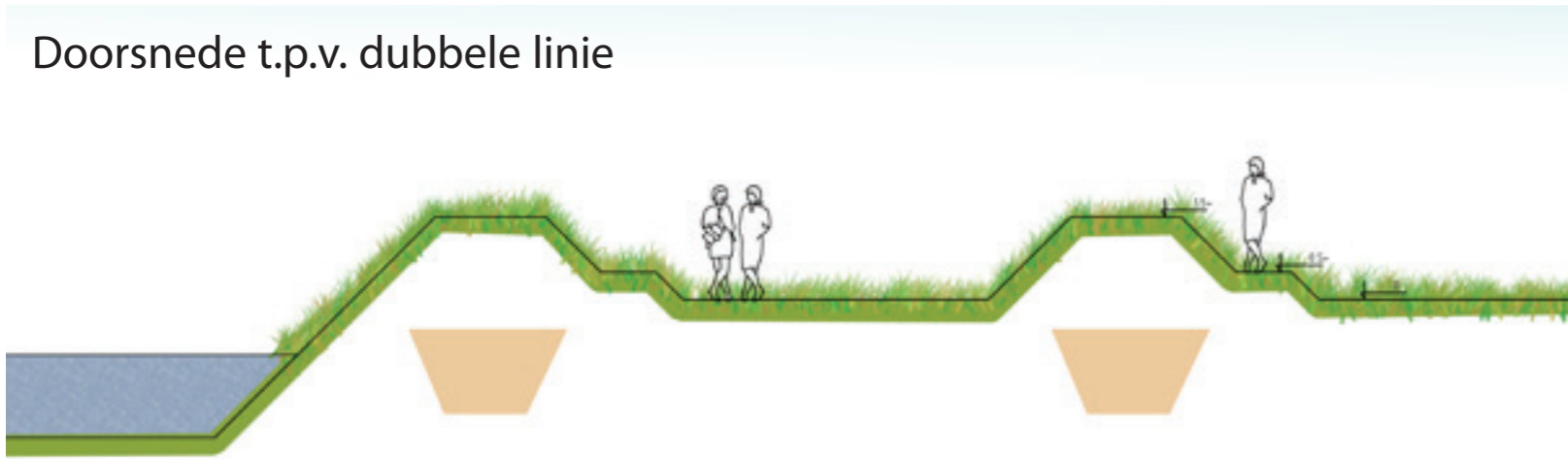
In afbeelding 10 is een doorsnede getekend met de hoogte en vorm van de grondwal. De hoogte van 1,5 meter is bewust gekozen om als bezoeker over de Linie te kunnen kijken uit oogpunt van sociale veiligheid. Voor dit deel van de linie

geldt hetzelfde als voor de grondwallen van de entree. De grondwallen worden op de toenmalige grachten gelegd en beëindiging vindt plaats door middel van cortenstaal. In dit cortenstaal kunnen teksten worden gegraveerd (zie afbeelding 11) die teruggrijpen naar het verleden. In het beeldkwaliteitsplan Grolse Linie 1627 zijn voorbeelden opgenomen van teksten in cortenstaal. Deze kunnen de identiteit van de plek versterken.

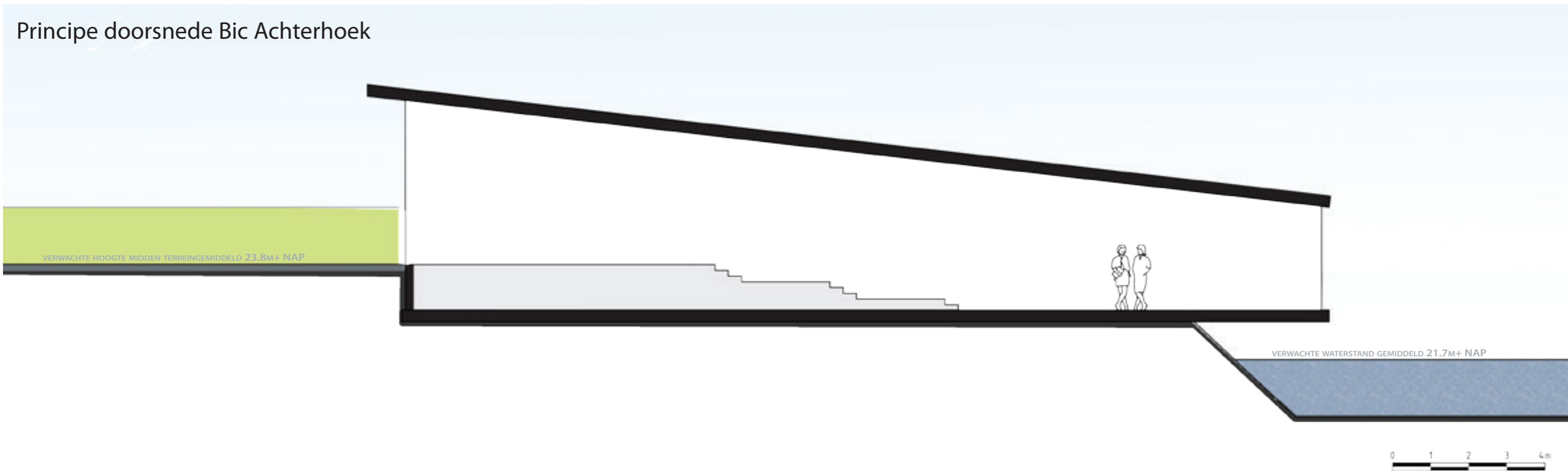
Afbeelding 9: indicatieve doorsnede grondwal Groot Hoornwerk

Doorsnede t.p.v. dubbele linie

Afbeelding:10 en 11 indicatieve doorsnede dubbel linie + referentiebeeld tekst in cortenstaal

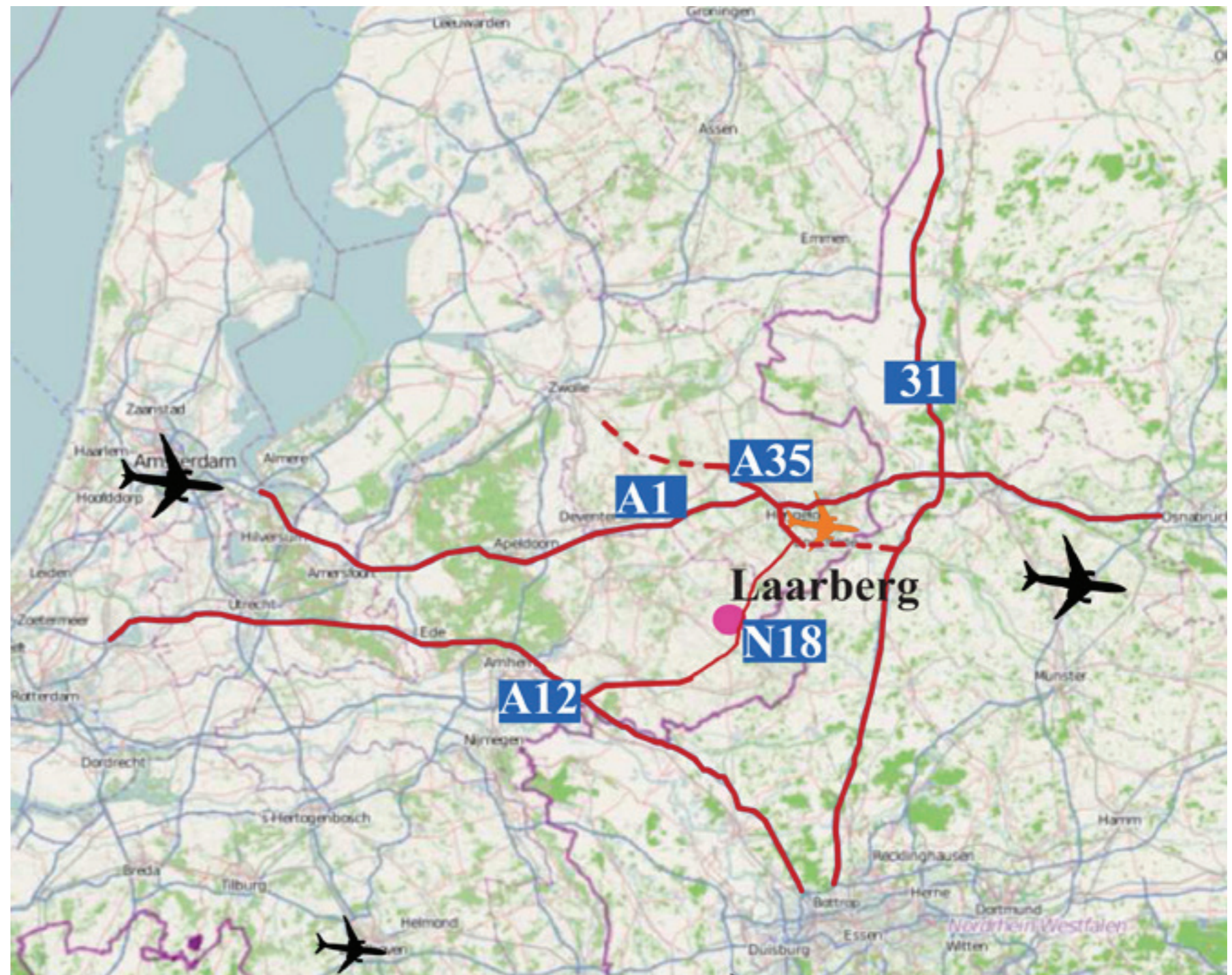
Principe doorsnede Bic Achterhoek

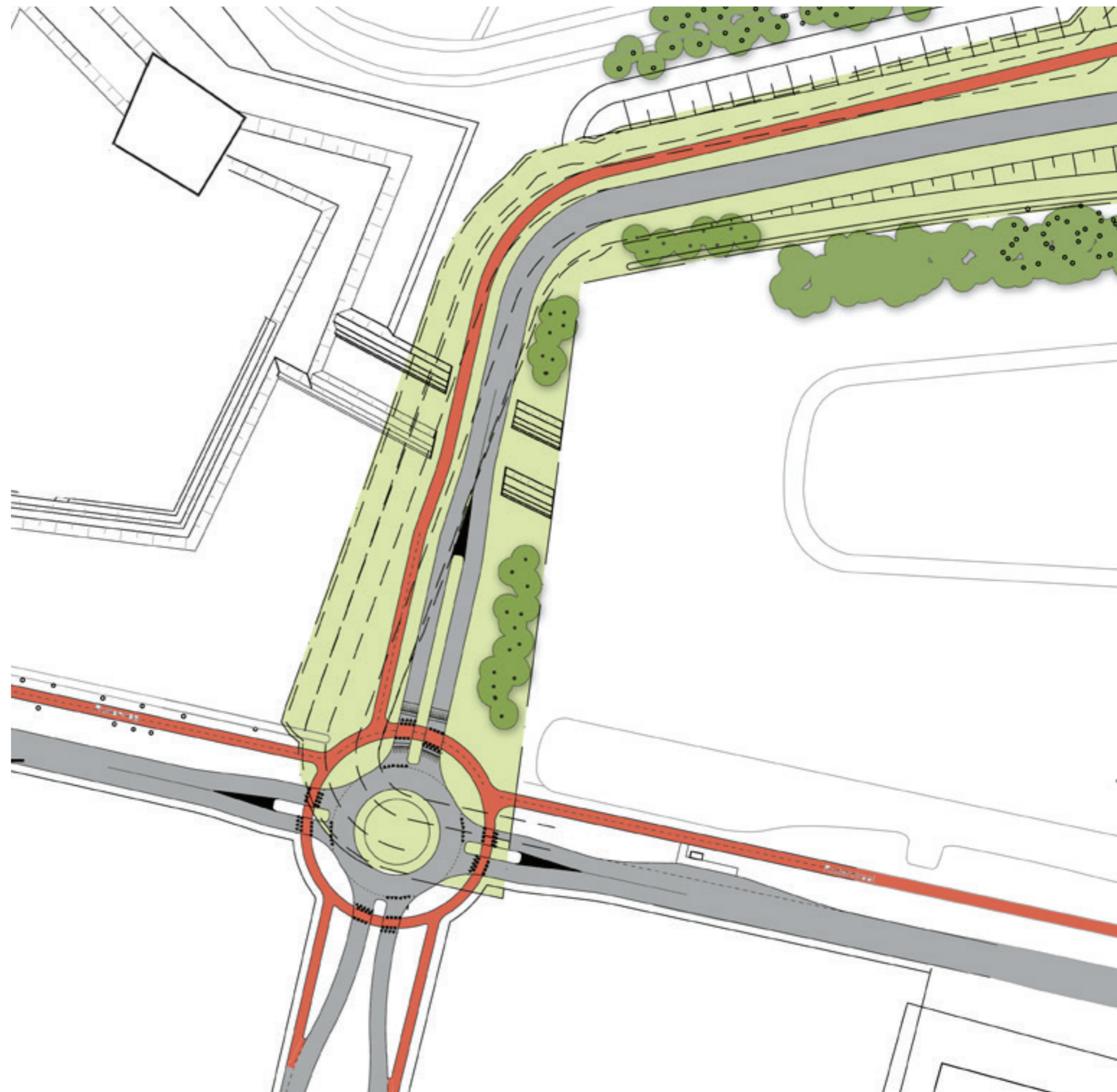
Afbeelding12: indicatieve doorsnede BIC Achterhoek

Aansluiting N18 - Laarberg

In afbeelding 14 is de aansluiting van Regionaal Bedrijvenpark Laarberg op de N18 te zien. Deze aansluiting wordt vormgegeven als rotonde. Deze oplossing wijkt af van het voorstel van Rijkswaterstaat. De aansluiting van Rijkswaterstaat is door middel van een stippellijn in de afbeelding weergegeven. In de tijd dat Rijkswaterstaat bezig is geweest met de plannen voor de nieuwe N18 was er nog geen duidelijkheid hoe het Regionaal Bedrijvenpark Laarberg eruit zou komen te zien.

Afbeelding 13 Ligging Regionaal Bedrijvenpark Laarberg in grotere context

Legenda

Beheersgrens volgens plan van RWS

Nieuw fietspad

Wegen (aansluiting N18 op Laarberg)

Wegen volgens plan RWS

Afbeelding 14 Entree/aansluiting N18 - Laarberg

Ontwikkelingsfase 2 en verder

De indicatieve ontwikkelingsfasen op het Groot Hoornwerk zijn in afbeelding 16 weergegeven. De verschillende ontwikkelingen kunnen elkaar inhalen of in andere volgorde worden uitgevoerd. Van belang is dat tijdens de ontwikkeling van het Groot Hoornwerk er te allen tijde een situatie ontstaat die 'af' is, waarbij een prettige ruimte ontstaat om te verblijven.

Het totale oppervlak van het Groot Hoornwerk bedraagt ca. 8.400 m². Dit is exclusief de ca. 700 m² van het BIC Achterhoek. Het uitgeefbaar oppervlak bedraagt ca. 4650 m² exclusief het BIC Achterhoek.

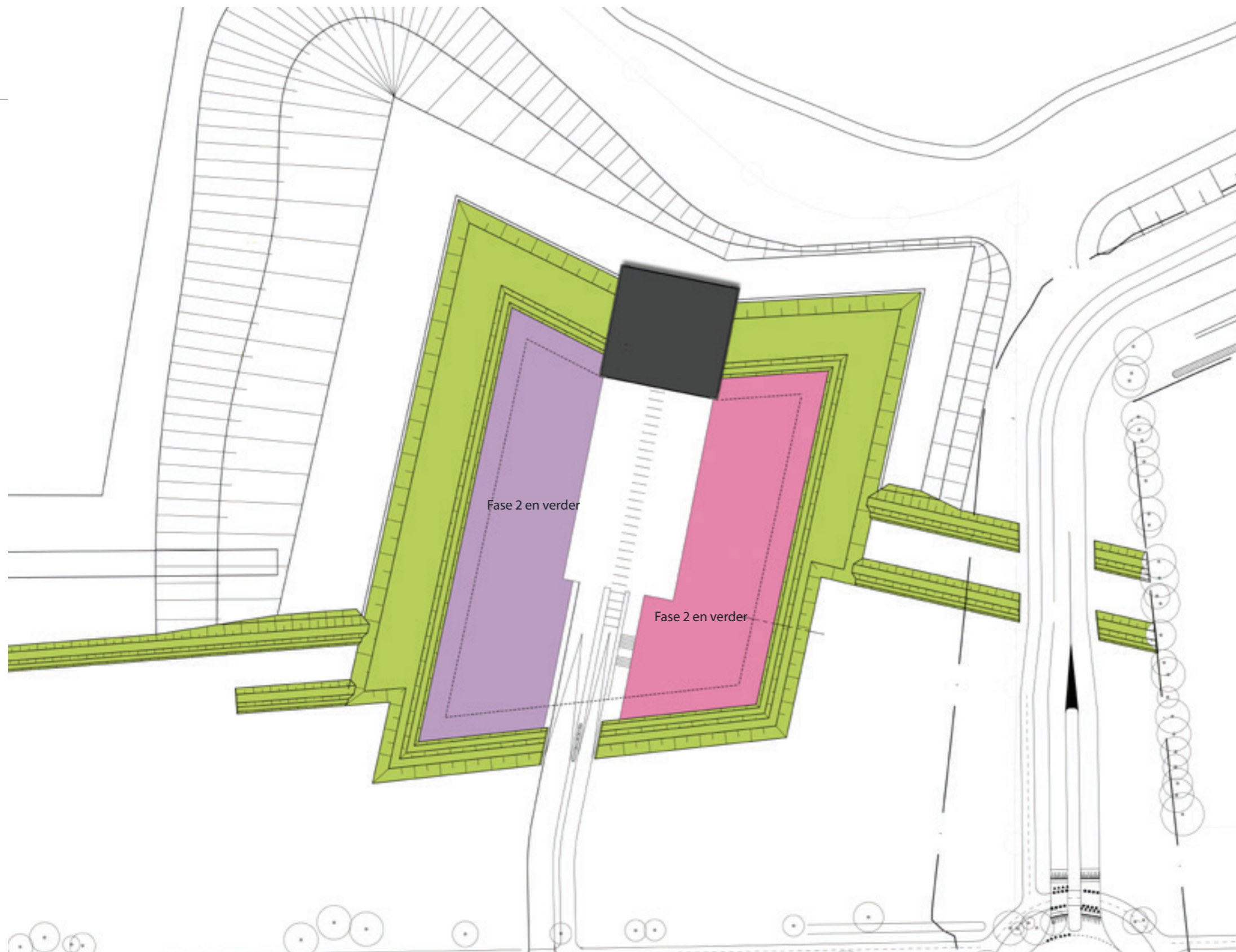
De vlakken kunnen worden onderverdeeld en flexibel worden begrensd. uitgeefbaar oppervlak wordt aan de buitenzijde begrensd door de grondwal. De bebouwing dient minimaal 4 meter van deze grondwal te worden gesitueerd (zie kader). In deze zone kan wel een terras op maaiveld worden aangelegd.

Om te inspireren zijn verschillende referentiebeelden weergegeven voor de bebouwing op het Groot Hoornwerk.

In de tweede fase wordt ook een relatie gelegd met materialisering en architectuur tussen de nieuwe ontwikkelingen en het BIC-Achterhoek. Een relatie waarbij voldoende flexibiliteit behouden blijft, maar dat het uiteindelijke eindbeeld een grote mate van samenhang vertoont.

Afbeelding 15 Sfeerbeelden architectuur Groot Hoornwerk

Afbeelding 16 De verschillende ontwikkelingsfasen op het Groot Hoornwerk

Materialisering openbare ruimte

In dit hoofdstuk wordt een sfeerimpressie gegeven van de materiaalkeuzes voor de openbare middenruimte. Een inrichting die recht doet aan de plek die een menselijke maat en schaal heeft, met een natuurlijke en pure uitstraling. Een gebied waar men graag verblijft. Een combinatie van materialen en kleuren die bij elkaar aansluiten en samen een harmonie vormen. Op afbeelding 17 ziet u verschillende referentiebeelden, materiaalkeuzes van

cortenstaal, hout en gebakken materialen. Verlichting terughoudend, bijvoorbeeld een aantal grote masten op het middenterrein, de parkeerterreinen door middel van paaltoppen en bebouwing en accent van entree route door middel van boomspots. Een reclamemast bij het beeldmerk van het Groot Hoornwerk kan daarbij niet ontbreken. Een mast die onderdeel uitmaakt van de architectuur.

Afbeelding 17 Sfeerbeelden midden ruimte Groot Hoornwerk; verlichting, bestrating, materialisering en referentie reclamemast

Proces

Met dit inspiratiedocument wordt een doorkijkgeven naar de mogelijke ontwikkeling op het Groot Hoornwerk. In dit hoofdstuk zal een word het proces beschreven, een groeiend proces dat in de loop der tijd zal worden aangescherpt en aangevuld. Een proces waarbij het concept/gedachtegoed van Laarberg behouden dient te blijven. Een proces dat flexibiliteit blijft bieden om zo aan de marktvrage te kunnen voldoen, waarbij door de verschillende schalen ontworpen wordt.

Het doel is om aan de ene kant te zorgen voor tijdelijkheid, innovativiteit, flexibiliteit en goede materiaalkeuze gedurende de realisatie van verschillende ontwikkelingen en aan de andere kant het waarborgen en respecteren van de cultuurhistorische waarden van het Groot Hoornwerk.

Het sturen op de samenhang tussen verschillende te realiseren gebouwen waarbij de gebouwen de tenten vormen binnen het Groot Hoornwerk; ze zijn als het ware ondergeschikt aan (de vormen van) het groenlichaam en duidelijk herkenbaar als samenhangende bouwwerken.

Het overzicht bewaken en overzien van de consequenties voor de omgeving van het ontwerp en de openbare ruimte. Afzonderlijke architecten kunnen zich richten op het individuele te ontwerpen gebouw.

Royal HaskoningDHV gaat samen met de architect van het BIC Achterhoek de intermediar vormen vanuit stedenbouwkundige en architectonische samenhang. Zij kunnen meegaan bij de omgevingsvergunning behandeling in Welstand of kan zitting nemen in de commissie voor deze specifieke opgave.

Bestemmingplantechnisch kan een aantal zaken geregeld worden waardoor de flexibiliteit van het plan niet wordt beïnvloed, maar het juridisch wel wordt vastgelegd. Hierbij kan gedacht worden aan:

- harde grens bouwvlak buitenzijde;
- maximale of minimale bouwhoogte.

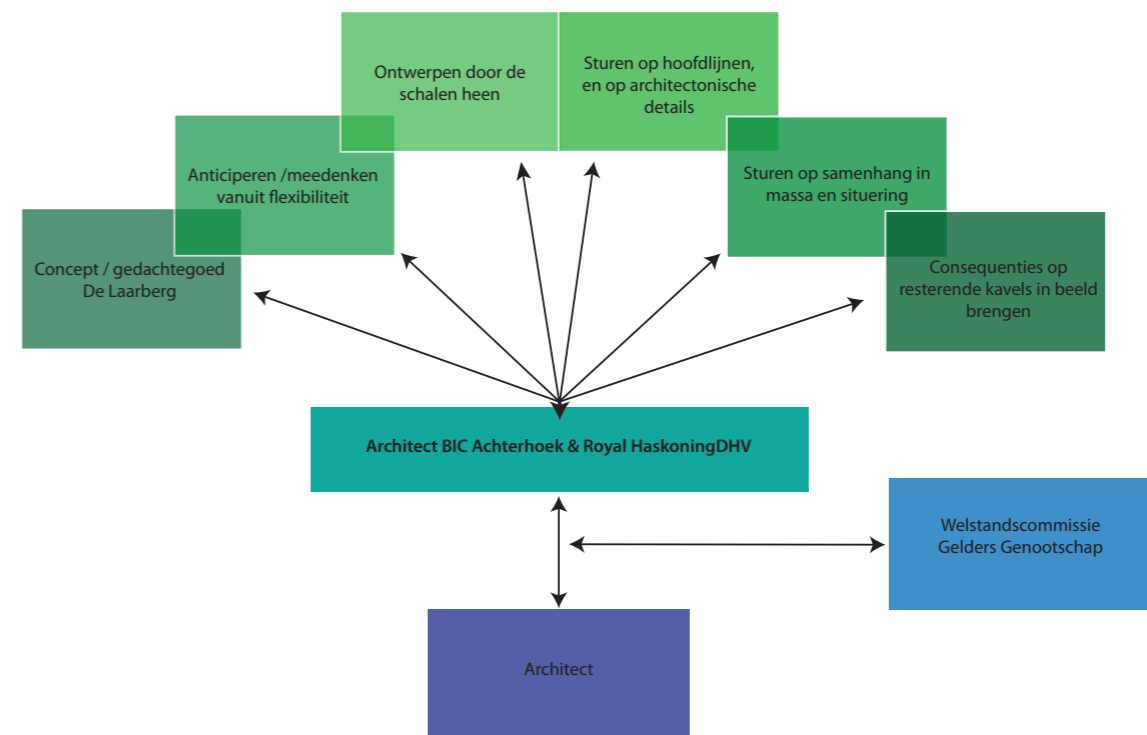
Architecten

De architecten dienen ervaringen te hebben met de cultuurhistorie. Voor de ontwikkelingen van het Groot Hoornwerk word gedacht aan:

- Rau
- Orga Architecten
- De Witte - van der Heijden Architecten
- Onix
- Dafarchitecten
- Raaklein

Doorkijk

Het ontwerpproces waarbij dit document als inspiratie dient kan na het eerste ontwerp worden aangevuld met een nieuw hoofdstuk materialisering. Tevens kan tegelijk met het eerst ontwerp een zorgvuldige afstemming plaatsvinden voor de materialen en kleurgebruik van de openbare ruimte.

Colosseum 3

Postbus 26

7500 AA Enschede

+31 (0)53 483 01 20 TELEFOON

info@enschede.royalhaskoning.com E-MAIL

www.royalhaskoningdhv.com INTERNET

Regionaal bedrijvenpark Laarberg KLANT

9x1884-100-102 NUMMER

Inspiratie document STATUS

juni 2013 DATUM

ir. Edwin Hondorp NAAM

Stedenbouwkundige FUNCTIE

+31 (0)53 480 36 77 TELEFOON

+31 (0)61 274 00 89 MOBIEL

edwin.hondorp@rhdhv.com E-MAIL

ir. Berry van den Berg TEAM

stedenbouwkundige

ir. Carien ten Cate

landschapsarchitect

Collegiale toets

ir Berry van den Berg NAAM

13 juni 2013 DATUM

Vrijgegeven door

Ir. Berry van den Berg NAAM

13 juni 2013 DATUM

